

HÄÄDEMEESTE VALLAVALITSUS

Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium

18.02.2025 nr 4-14/271

Hoiakud ja eelistused planeeritava 330 kV kõrgepingeliini suhtes Häädemeeste piirkonnas – vastuväide küsitluse õiguspärasuse osas

Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium (MKM) saatis 23. jaanuaril 2025. a Liivi lahe elektriühenduste riigi eriplaneeringu raames puudutatud maaomanikele kirja trassialternatiivide meelsusuuringus osalemiseks. Küsitlus on koostatud kolme eri piirkonna kohta eraldi (Reiu-Seljametsa, Häädemeeste, Saarde) ning edastatud isikukood@eesti.ee aadressil maaomanikele vastavalt piirkonnale. Küsitlusele vastamise tähtajaks oli märgitud 31. jaanuar 2025. Seega oli küsitlusele vastamiseks ette nähtud 1 nädal ehk 7 päeva.

Teadaolevalt on Häädemeeste valla elanikele saadetud 2 erinevat küsitlust – üks valla lõunapoolsete trassialternatiividega ja teine valla põhjapoolsete trassialternatiividega.

Kirjas sooviti piirkonna elanike vastuseid küsitlusele hoiakute ja eelistuste kohta planeeritava 330 kV kõrgepingeliini suhtes Häädemeeste piirkonnas. Häädemeeste Vallavalitsust antud küsitluse toimumisest ei teavitatud. Samuti ei teavitatud piirkonna elanikke läbiviidavast küsitlusest ühegi avaliku kommunikatsioonikanali kaudu.

Küsitluse lisaks olevas kaaskirjas selgitatakse:

Vabariigi Valitsus algatas 04.08.2023 korraldusega nr 203 [Liivi lahe meretuulepargi](#) elektriühenduste rajamiseks [riigi eriplaneeringu](#) ja keskkonnamõju strateegilise hindamise. Elektriühendust on vaja, et meretuulepargis toodetud roheenergia tarbijateni jõuaks ning paraneks Eesti elektri varustuskindlus ja energiasõltumatus.

Välja on selgitatud võimalikud trassialternatiivid, millega saab lähemalt tutvuda [avalikus kaardirakenduses](#). Alternatiivid kujundati mitmesuguste kriteeriumite (näiteks elamute paiknemine, looduskaitsealad jpm) ja kohalike elanike esitatud ettepanekute alusel.

Järgmiseks sammuks on sobivaima alternatiivi valik. Üheks valikukriteeriumiks on vastava piirkonna elanike arvamus ja eelistus, mille väljaselgitamiseks konkreetses piirkonnas ongi käesolev küsitlus mõeldud.

Küsitlusele vastamine võtab aega umbes 10 minutit ja see on anonüümne. Vastuseid ei seostata kellegi isikuga. Palume vastata hiljemalt 31. jaanuariks!

Küsitlustulemuste põhjal koostatakse ka teisi võrdluskriteeriume arvesse võttes raport, mis avalikustatakse planeeringu materjalide koosseisus.

Kirjas on toodud ka link veebipõhisele küsitlusele.

Postiaadress	Reg.nr	77000269	SEB Pank
Pargi tee 1	Telefon	444 8890	a/a EE 921010902001672004
Uulu küla 86502	E-post	haademeeste@haademeeste.ee	Swedbank
Pärnumaa	https://haademeestevald.kovtp.ee/		EE672200001120086893

31. jaanuaril 2025. a saatis vallavanem MKM-le pöördumise, milles palus vastust järgmistele küsimustele:

1. Miks puudub läbiviidava küsitluse osas avalik kommunikatsioon ja valla teavitamine?
2. Miks antud küsitlusele vastamise tähtaeg on sedavõrd lühike?
3. Miks on vastajate hulk piiratud? Meretuulepark mõjutab kogu Häädemeeste valla piirkonda ja arvestades, et kõik selle tarbeks kavandatavad elektriühenduste alternatiivid läbivad Häädemeeste valla territooriumi, on vajalik küsitlust jagada kogu valla elanike hulgas.

Ühtlasi palus vallavanem küsitlusele vastamise aega pikendada, laiendada vastajate sihtgruppide valla kõigile elanikele ning anda avalikkusele teada, et selline oluline küsitlus on aset leidmas.

Vallavanem võttis MKM esindaja Anne Martiniga 31. jaanuaril ühendust ka telefoni teel. Telefonikõnes selgitas MKM esindaja A. Martin, et küsitluse tähtaeg on lühike seetõttu, et tavapäraselt vastavad inimesed küsitlusele kohe seda kätte saades või lähema paari päeva jooksul, seda näitavat statistika. Ta selgitas ka, et MKM-il oligi juba kavas küsitluse tähtaega pikendada ja sellega tegeletakse esmaspäeval, 3. veebruaril. Vastuseks küsimusele, miks ei ole võimalik küsitlust kogu valla elanikele laiendada, selgitati, et soovitakse teada saada just trassialternatiivi vahetuse lähedusse jäävate isikute arvamust, trassialternatiivi vahetu läheduse määratlemise aluseks loetakse trassikoridoride kaardil olevat nn kollast ala. Kogu vallale küsitluse laiendamist lubati arutada küsitluse korraldajaga ning täiendav vastus anda 3. veebruaril. 3.veebruari telefonikõnes selgitas A. Martin vallavanemale, et kogu vallale siiski küsitlust laiendada ei saa, kuna antud küsimustiku kaudu soovitakse teada saada just konkreetses piirkonnas vastava trassialternatiivi vahetus läheduses elavate isikute arvamust.

3. veebruaril MKM poolt vallavalitsusele saadetud kirjas teatatakse, et MKM on saatnud Liivi lahe elektriühenduste riigi eriplaneeringu raames puudutatud maaomanikele kirja trassialternatiivide meelsusuuringus osalemiseks. Küsitlus on koostatud kolme eri piirkonna kohta eraldi (Reiu-Seljametsa, Häädemeeste, Saarde) ning edastatud isikukood@eesti.ee aadressil maaomanikele vastavalt piirkonnale. Ühtlasi pikendati küsitlusele vastamist käimasoleva nädala lõpuni (9. veebruarini) ning paluti ka vallavalitsusel jagada KOV kodulehel, FBs või muus sobivas kanalis üleskutset vastata sellele küsitlusele nendel, kes on vastava kirja saanud.

MKM selgituse kohaselt tegeldakse riigi eriplaneeringus alternatiivide võrdlemisega piirkonniti ja seetõttu küsitakse just nende inimeste seisukohta, kes konkreetses piirkonnas elavad. Eesmärk on küsitlusega anda vastamisvõimalus nendele, kelle maa on elektriühendusest kõige rohkem mõjutatud ehk on selle vahetus läheduses. Kolm eri piirkonna põhist küsitlust on koostatud selleks, et valik tehtaks just enda lähedal asuvatest alternatiividest ning välditud oleks olukorda, kus ühe piirkonna inimesed annavad eelistuse trassile, mis asub teises piirkonnas ning vastupidi. Rõhutatakse, et asjalik tagasiside ja asukohapõhine info on see, mida saab trasside valikul arvesse võtta. Samuti, et meelsusuuringu tulemus on üks kriteerium mitmest, mis trassi valikut aitab teha ehk see ei ole ainus otsustuse alus. Küsitlus ei ole mõeldud mõne alternatiivi heakskiitmiseks, vaid on abiks valiku langetamisel. Õiguse vastata said jätkuvalt ainult isikud, kes on MKM-lt kirja saanud.

Mitmed inimesed on andnud vallavalitsusele tagasisidet, et ei ole antud küsitlust saanud, ehkki tunnevad end kavandatavast trassist puudutatud isikuna.

Osades piirkondades on inimesed saanud küsitluse selliselt, et samal tänaval elavatest inimestest ühele on see saadetud, teisele mitte. Trassialternatiividest mõjutatud aladena (kollane ala) on

määratud trassialternatiivist väga erinevas kauguses olevaid kinnisasju. Kollased alad asuvad mõnes külas kuni 500 m kaugusel trassialternatiivist, samas teises piirkonnas on kollasesse alasse haaratud ka trassialternatiivist 3 km kaugusele jäävad kinnisasjad. Nii on valimisse haaratud lõunapoolseimast trassialternatiivist ca 4 km kaugusele jäävad kinnisasjade omanikud Massiaru külas, kuid sama kaugel olevad Orajõe küla majapidamised on eemale jäetud. Põhjapoolseimate trassialternatiivide juurde on haaratud suur ala Reiu küla kuni Pärnu linna piirini (ca 3 km), kuid välja on jäetud Uulu küla, mis asub trassialternatiivist ca 1 km kaugusel.

Osad inimesed on teada andnud, et nemad 23. jaanuaril 2025. a saadetud kirja ei saanud, küll aga said nad hiljem saadetud meeldetuletuskirja.

Küsitluses viidatud õigusaktid viitavad paljuski avatud menetlusele ja avalikkuse kaasamisele. Küsitlus ise on suunatud ikkagi väga konkreetsele sihtgrupile ja ei vasta sellele õigusraamile, millele sissejuhatavas tekstis viidatakse. Seetõttu palume selgitada, kas küsitluse põhjal koostatav raport on osa planeerimisest või keskkonnamõtjude strateegilisest hindamisest. Lisaks palume selgitada, milline on küsitluse koostamisel planeeringu konsultandi roll.

MKM viide: Planeeringu raames on planeeringu koostamise korraldaja ülesandeks mh kaasata maaomanikke, keda planeering võib puudutada ning selgitada välja kõik planeeringudiskretsiooni teostamise seisukohalt olulised asjaolud ja põhjendatud huvid, sh hinnata planeeringu sotsiaalmajanduslikke mõjusid (PlanS § 4 lg 2 p 5, § 9; HMS § 4 lg 2 ja § 6; KeÜS § 28).

Sulgudes on viidatud järgmistele õigusaktide sätetele.

- a) Planeerimisalase tegevuse korraldaja ülesandeks planeeringu elluviimisega kaasnevate asjakohaste majanduslike, kultuuriliste, sotsiaalsete ja looduskeskkonnale avalduvate mõjude hindamine, sealhulgas keskkonnamõtju strateegilise hindamise korraldamine (PlanS § 4 lg 2 p 5).
- b) Planeerimisseaduse § 9 sätestab aga avalikkuse kaasamise ja teavitamise põhimõtted. Planeerimismenetlus on avalik. Planeerimisalase tegevuse korraldaja peab avalikkust planeerimismenetlusest arusaadavalt teavitama, menetlusse piisavalt kaasama ning korraldama planeeringu koostamise käigus planeeringu tutvustamiseks avalikke väljapanekuid ja avalikke arutelusid (PlanS § 9 lõige 1).

Igaühel on õigus osaleda planeerimismenetluses ja selle ajal avaldada arvamust planeeringu kohta (PlanS § 9 lõige 2).

Planeerimisseaduses ettenähtud kohtades avalike arutelude läbiviimisel võib planeeringu koostamise korraldaja võimaldada avalikel aruteludel osalemist ka elektrooniliste vahendite abil, reaalsajas toimuva kahesuunalise side abil või muul sellesarnasel elektroonilisel viisil, mis võimaldab avalikul arutelul osalejal arutelu jälgida ja arvamust avaldada (PlanS § 9 lõige 2¹).

Kui tulenevalt kehtivatest piirangutest avalike koosolekute ja avalike ürituste korraldamisele ei ole avalikke arutelusid selleks ettenähtud kohtades võimalik korraldada, võib avalikke arutelusid korraldada ainult elektrooniliste vahendite abil, reaalsajas toimuva kahesuunalise side abil või muul sellesarnasel elektroonilisel viisil, mis võimaldab avalikul arutelul osalejal arutelu jälgida ja arvamust avaldada. Eelnimetatud viisil avaliku arutelu korraldamine on lubatud vaid juhul, kui kõik avalikul arutelul osaleda soovijad on sellega nõustunud (PlanS § 9 lõige 2²).

Haldusmenetluse seaduse (HMS) § 4 lõike 2 kohaselt tuleb kaalutlusõigust teostada kooskõlas volituse piiride, kaalutlusõiguse eesmärgi ning õiguse üldpõhimõtetega, arvestades olulisi asjaolusid ning kaaludes põhjendatud huve.

HMS § 6 kohaselt haldusorgan on kohustatud välja selgitama menetletavas asjas olulise tähendusega asjaolud ja vajaduse korral koguma selleks tõendeid oma algatusel.

Keskkonnaseadustiku üldosa seaduse (KeÜS) § 28 reguleerib õigust osaleda olulise keskkonnamõjuga otsuse tegemisel. Igaühel on õigus osaleda olulise keskkonnamõjuga tegevuseks loa andmise menetluses ning olulise keskkonnamõjuga tegevuse planeerimises (KeÜS § 28 lõige 1). Avalikkust teavitatakse olulise keskkonnamõjuga otsuse tegemise menetlusest tõhususega, mis ei too kaasa ebamõistlikke kulusid, kuid mis tagab teabe jõudmise nende isikute kätte, kellel on oluline puutumus mõjutatud keskkonnaga (KeÜS § 28 lõige 2).

Avalikkus kaasatakse olulise keskkonnamõjuga otsuste tegemisse tõhusalt ja varajases etapis enne lõplike lahenduste väljavalimist (KeÜS § 28 lõige 3).

Avalikkuse kaasamisel peab menetlustähtaja pikkus olema selline, mis asja mahukust ja keerukust arvestades võimaldab avalikkusel tõhusalt osaleda, sealhulgas peab menetlustähtaeg võimaldama piisavat ettevalmistusaega (KeÜS § 28 lõige 4).

Asjas tähtsust omavad materjalid peavad olema avalikkusele lihtsalt juurdepääsetavad internetis või muul viisil (KeÜS § 28 lõige 5).

Küsitluse sisulised puudused

Küsitlus sisaldab küsimusi asukohavaliku osas nii maakaabelliinile kui ka õhuliinile ning annab võimaluse järjestada pingereas asukohad. Kui küsimusele vastaja jaoks on kõik asukohad ebasobivad või vastuvõetamatud, ei kajasta valitud vastus vastaja tegelikku seisukohta. Selline küsimuse püstitus sunnib vastajat tegema otsuseid, mis ei vasta tegelikkusele ja küsitluse koostajad saavad andmed, kus tekib igale asukohale keskmine hindepunkt, mis ei ole õige. Lahendusena näeme, et tuleb muuta küsitluse formaati, pakkuda asukohad ja kasutada igapähe puhul Likerti skaalat või muud skaalat, mis näitab selle asukoha sobivust unikaalselt. Hetkel küsitakse ühe asukoha sobivust teiste suhtes.

Küsitluse lõpus on küsimus võimalike kompensatsioonimeetmete kohta. Valikus on rahaline hüvitis, varjav (kõrg)haljastus ja tänapäevase/eriilmelisem disain, mille põhjal tehakse statistika ning kui need elemendid saavad kõrge hinde, siis öeldakse, et elanikkond soovib seda. Kui aga ÜKSKI neist valikutest ei kompenseeri vastaja jaoks tekkivat probleemi, siis ei lähe see kuidagi statistikasse arvesse - selle kohta vastust anda ei saa. Kasutusel on ainult positiivsed (või "valepositiivsed") vastused või siis see, et ei tahetudki midagi.

Viimases küsimuses toodud variant "Muu (palun täpsustage)" ei tööta, ainult seda lahtrit täites pole võimalik küsitluse vastuseid ära saata. Seega küsitluse täitja pidi ikkagi kõigepealt valima pakutud valikutest ja alles seejärel oli võimalik täita jaotus "muu", mis ei ole õige.

Küsitluse sisu ei vasta pealkirjale (Hoiakud planeeritava 330 kV kõrgepingeliini suhtes Häädemeeste vallas), kuna nende küsimustega ja eriti valitud küsimuse ja vastuse tüüpide abil ei ole võimalik küsitluse eesmärki sisuliselt ja tõeselt täita. Ei küsita vastajate hoiakuid, vaid sunnitakse valima asukohtade vahel.

Küsitlus on koostatud suunatult, igasuguste vastuste puhul saab tulemus olema selline, et elanikkonnale on "sobiv" üks pakutud asukohtadest. Seda, et see projekt üldse ei sobi, selle küsitlusega ilmnedu ei saa ja see ei ole õige.

Küsitluse avapöördumine on "Hea Pärnumaa elanik". Samas on küsitluse kaaskirjas toodud, et tegemist on piirkonna elanikele suunatud küsimustikuga. Elukohavalikus on aga vaid valitud Häädemeeste valla ja ka naaberomavalitsusüksuste külad. Lisaks saab valida "muu". Kuidas küsimustikku pärast vastaja elukoha suhtes analüüsitakse?

Külades, sh plaanitavate koridoride läheduses või alal elab ka palju elanikke, kes sotsiaalmeediat ja e-posti regulaarselt ei kasuta. Kuidas on plaanitud nende arvamust teada saada? Küsimustikust teavitas MKM alles pärast sellekohast taotlust, aga vastamise võimalus on vaid neil "valitutel", kes on küsimustiku e-postiga saanud ja samas ei ole küsitlust saanud väga paljud e-posti aktiivselt kasutavad piirkonna elanikud. Tähtaja pikendamise raames lisatud avalikku teavitust ei saa pidada piisavaks. Miks oli küsitluse vastamise aeg algselt kavandatud nii lühikeseks? Miks ei olnud küsimustik avalik ning mis põhimõttel on vastajate hulk piiratud?

Arvestades, et küsitlustulemuste põhjal koostatakse raport, peavad selle alusandmed olema võimalikult laiapõhjalised ning valitud meetodika peab olema õiglane.

Küsimustiku kaaskirjas selgitatakse: "järgmiseks sammuks on sobivaima alternatiivi valik. Üheks valikukriteeriumiks on vastava piirkonna elanike arvamus ja eelistus, mille väljaselgitamiseks konkreetses piirkonnas ongi käesolev küsitlus mõeldud."

Leiame, et MKM poolt saadetud küsitlust ei ole selle puudulikkuse ja kallutatuse tõttu võimalik kasutada trassialternatiivi valikukriteeriumina ning seda ei saa mingil tingimusel kasutada Liivi lahe elektriühenduste planeeringu menetlusprotsessis Liivi lahe meretuulepargi hoonestusõiguse menetluses.

Peame eriplaneeringu menetlusprotsessis, sh küsitlustes esmatähtsaks avatud menetluse ja avalikkuse kaasamise põhimõtete järgimist. Õiguspärase küsitluse läbiviimiseks palume muuta küsimustiku formaati, meetodikat ja sihtgruppi selliselt, et küsitlus kajastaks piirkonna elanike tegelikke hoiakuid ja seisukohti, ei oleks kallutatud ning oleks usaldusväärne.

Ootame pöördumisele kirjalikku vastust.

Lugupidamisega

/allkirjastatud digitaalselt/

Külliki Kiiver
vallavanem